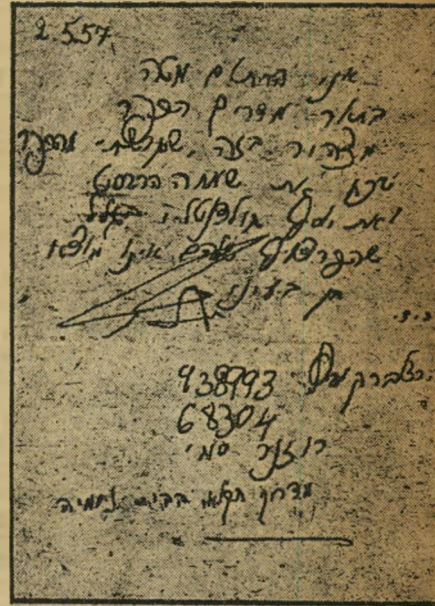

התישבות

הכמת הפרצוק

רק לעיתים רחוקות מכיל גליון אישום פרי-אשמה כה רבים כזה שהוכן לא מכבר בידי חבר פעילי המחנה התורתי. קבוצה זו של צעירים דתיים בלתי-מפלגתיים מנהלת מזה זמן רב תעמולה במעברות ובישובי עולים, למען רישום ילדים בבתי-ספר דתיים. את גליון האישום הכינו הצעירים בצורת חוברת צהובה, הנקראת הדין, והמוקדשת למאבקה של העליה החדשה על זכויותיה לחינוך דתי. בין יתר הפרשיות של מעשי כפייה חילונית על עולים דתיים, בולט במיוחד חי ספור אחד.

במושב העולים בית-נחמיה, ליד לוד, מת גוררית משפחת-עולים מפרס. המושב מסו-

המיסמך המאריך לא טובים ומגדלי פיאור

גף לארגון המושבים של העובד הציוני, ובית-הספר הוא חילוני. חודשים אחדים אחרי שעלו על הקרקע, התארגנו העולים החדשים ושלחו בקשה לשר החינוך והתרבות, ביקשו הקמת בית-ספר דתי במושב. אגו מבקשים לתת לנו יום-רשימה לבית-ספר דתי משום שעבר גר-עון שמיא, מזכיר הכפר, על כל בית-בית ואמר לנו שהדתיים לא טובים ומגדלי פיאור. אגו רוצים אך ורק בית-ספר דתי ולכן באנו על החתום.

אישור ככתב. מזכיר המושב גרעון שמיא ומנהל בית-הספר אליהו, עשו כל אשר ביכולתם כדי להחתיים את ההורים על פטיציה שניה, שתבטל את הפטיציה הקודמת. אולם פעילי המחנה התורתי הגיעו לבית-נחמיה בעיצומו של המאבק. שני ה-צעירים שנשלחו למושב, שמחה הרבסט ו-יוסף גולדנבל, הגלו לנהל תעמולה בקרב ההורים, לבל יבטלו את חתימותיהם הקודמות.

כבר ביום בו הגיעו למושב, נתקלו שני הצעירים בשני המדריכים החקלאיים של בית-נחמיה, סמי רוזנר והרצל ברקוביץ, נת-בוע עלידם לעזוב מיד את המושב. מדוע עלינו לעזוב את המקומי? שאל הרבסט את המדריכים. מפני שהפרצוף שלך אינו מוצא חן בעיניי, ענה לו סמי רוזנר, ללא היסוס.

פעילי המחנה התורתי ביקשו חתידעת זו בכתב. להפתעתם, הסכימו המדריכים ברצון. הם תלו דף נייר מבלוק המכתבים של אחד מהם, כתבו עליו את האישור ה-בא (ראה גלופה): "אני החתום מטה, בתור מדריך הכפר, מצהיר בזה שגירשתי מהכפר בכוח את שמחה הרבסט ואת יוסף גול-דנבל, בגלל שהפרצוף שלהם אינו מוצא-חן בעיניי."

כדי שלא תיפול טעות בזהות החתימות המתנוססות על אישור זה, הוסיפו המדרי-כים גם את מספרי תעודות הזהות שלהם: 938993 ו-68304.

הצעירים הדתיים הסתלקו.

היסטוריה

ספר לאמה

כאשר מלאו השבוע 10 שנים להחלטה

ההיסטוריה בארץ על חלוקת ארץ-ישראל והקמת מדינה יהודית, כבר היה המאורע הי-גדול הכובעני הרומנטיקה. רק יודעי-דבר ידעו כי ההחלטה הגורלית, הנראית כיום כמחויבת המציאות, היתה תלויה כמה פעמים בחוט השערה.

אחד היודעים הוא יליוס הבר, הסופר כי הוא "שגריר יהודי בלתי-רשמי". השבוע גילה הבר, יהודי אמריקאי שהשתתף בעיצוב המאורע, כמה סרטים מאלפים על המקורות שיצרה את המאורע.

למחרת היום. ב-25 בנובמבר הופיעו רבים מבין הנציגים בארץ כדי להביע את עמדת ממשלותיהם. ביניהם היה הנציג של האיטי, שהודיע כי ארצו מצדדת בחלוקה. הצבעת-נסיון גילתה כי 34 תמכו בהצעת החלוקה, 13 התנגדו ו-10 נמנעו — רוב שהספיק לקבלת ההחלטה.

למחרת היום חל מפנה מדכא. מספר הברי: "אך נפתחה הישיבה בבוקר, כאשר הודיע נציג האיטי כי קיבל הוראות חדשות, ונדרש עתה להצביע נגד החלוקה. אחריו הר-דיע הנציג הימני הודיע דומה, ואחריו נציגו הפיליפיניים וצ'ילי, כך הופרכו כל התישו-בים שלנו.

אילו נערכה הצבעה באותו יום, היו 30 מדינות מצביעות בעד החלוקה, 17 נגדה ו-10 היו נמנעים. היה זה פחות מן הרוב שהיה דרוש לקבלת ההחלטה.

הבקשה האחרונה. האיש שהגן על הפירצה היה הפרופסור פאכראגט. במשך חצי שעה נאם נגד עריכת הצבעה באותו יום. בינתיים עבר הזמן, ויום חגיגת-היהודיה התקרב. עוד 11 יומים נרשמו לזכות. אילו נשמעו, היתה הישיבה נמשכת כל הלילה, והנציגים לא היו יכולים לחגוג את ההודיה במרץ הדרוש למחרת היום.

עובדה זו נתנה תירוץ מספיק לדי-אר-אנה, נציג בראזיל. הוא דרש את דחית הישיבה עד ליום השני — גורם שהפך למכריע. הצעת הדחיה נתקבלה ב-24 קולות נגד ו-21. רק פעמים ידעו אז כי ארצה לא דאג רק לנוחיות הנציגים, אלא התחשב בעיקר בצורך המשלחת היהודית להשיפע מחדש על הנציגים החשובים, זאת נחלה רק כאשר נסתבר כי אמו הזקנה מילאה תפקיד מכריע בימים הגורליים ההם.

"הסיפור שנתגלה", מספר עתה הבר, "הוא כי כמה ציונים חשובים בבראזיל פנו אל אמו של ארנה בבקשה שתתערב אצל בנה, כאשר סיימו את דבריהם על מלחמת היהודים לצדק ולהכרה כאומה, הבריקה האם לבנה בניו-יורק: 'בימים האחרונים של חיי, אני רוצה לחרום תרומה לענין אנושי גדול, לטובת המדינה היהודית. זוהי אולי בקשתי האחרונה אליי. תן לי את הסיפוק להיות בין אלה שעזרו לגאולת העם היהודי'."

33 בעד. כאשר בא היום הגורלי, כ-11 חן ארנה את הישיבה עד לרגע בו נערכה ההצבעה. מיליוני יהודים בעולם הקשיבו בנשימה עצורה כאשר נספרו הקולות: 33 בעד, 13 נגד, 10 נמנעים. הארץ החליט על הקמת המדינה היהודית."

אגודות

האורחים הוגנו הוצעה

על ההזמנות שבדי האורחים היו מוד-פסים שמותיהם של שלושה-מסודות חי-פאיים: אגודת העתונאים המקומית, האגודה התרבותית אליאנס פרנסיז, וסולל בונה אולם בפתח האולם בו נערכה קבלת הפנים לעתונאים משתתפי הקונגרס העולמי של עתונאים כותבי צרפתית (העולם הזה 1050) ניצב, יחד עם נציגי שלושת המוסדות ה-מוזיניים, גם נציג נוסף: קצין התפקידים ה-מיוחדים של משטרת חיפה. אנשיו היו מפו-זרים ברחוב שליד האולם ובאולם עצמו.

כרגיל בחיפה, וזמנו קצין התפקידים ה-מיוחדים ואנשיו למשימה חשובה מאוד: למ-נוע מאנשי האגודה לידדות ישראל-צרפת לחזור האולם מלון לבה-הרמל, בו נערכה קבלת-הפנים. "לא הזמינו אתכם; אינכם רצויים כאן," אמר כתב ידיעות אחרונות יצחק וייט לעורך-הדין בן-עמי גורביץ' והכריז אנשי האגודה הלא-מפא"ית. גורביץ' נכנס בלי הזמנה. הוא עמד ב-פתח האולם, העיף מבט לעבר השולחנות העמוסים כל-טוב, חיפש בעיניו את הכ-תבים הצרפתיים. עוד באותו בוקר קיבלו מידיו כרוזים, בהם האשים את עורך-הדין (המשך בעמוד 8)

מדוע נדבקים שלישי פרי-ההדר לכסאום

עסקי ההדרים

העתונים, שתשומת-לבם הופנתה להצעה, כיוונו אליה את זקורי הפירסומה. קבוצת רוזני-התפונים, הרגילים לבצע את מלאכתם בשקט ובאופן פנימי, מצאה את עצמה לפתע במרכז אורות הבמה. בשבוע שעבר היה נדמה כאילו הקרב כבר נסתיים במפלה מוחצת של שלישי ענף-ההדרים. הציונים-הכלליים אטרו על מנהי-גיהם להצדיק את החוק בשם המפלגה, אני שי המועצה לשיווק פרי הדר טענו כי ה-הצעה אינה סופית, וכי יחזרו ויכניסו בה שינויים יסודיים.

★ ★ ★

התקפת-בזק

ראו, לפתע, ירדה ידיעה מדהימה על לוחמי חרות תפוזי ישראל. למרות כל ההמולה, עמדו הפיאודלים של ענף ההדרים לבצע התקפת-בזק שתכבוש את היעד מי-כיוון בלתי-צפוי, תוך ניצול מלא של גורם ההפתעה, ההסחה וההטעיה. כיום מורכבת המועצה לשיווק פרי הדר מחמישה אנשים: שלושה נציגי השלטון, איש הסקטור הפרטי ואיש הסקטור ההס-תדורתי. האדם הקובע בה הוא יצחק רוקח, נציג ה"פרטיים", שמינויו ("הזמני") ניתן לו עוד מטעם הנציב העליון הבריטי.

לפי החוק המוצע, תהיה המועצה מור-כתב מציבור הרבה יותר גדול מאנשים ממונים. את המינויים יבצע שר-החקלאות, על-פי רשימה שתוגש לו מטעם ארגוני ה-מגדלים — היינו, על-ידי הביורוקראטיה ה-מבוצרת השולטת בארגונים אלה, בהם אין לפרדסן היחיד שום סיכוי להשפיע השפעה של ממש.

השבוע נודע פתאום כי שר-החקלאות ער-מד למנות מועצה חדשה. המינוי אמנם יבו-צע לפי החוק הישן, שעודנו בתוקפו, אולם הוא יקים מועצה שכבר תתאים בהרכבה להצעת-החוק החדשה. המונגה הברורה: אחרי שכבר יוקם המוסד, יתיאשו הלוחמים נגד ההצעה. גם הפרדסנים המתמרדים יבינו כי גורלם יהיה עתה תלוי באנשים שכבר מונה-והם יעדיפו לשחק. השלטון החדש ייכנס להיכלל מבדע לדלת האחורית.

אולם השלטון החדש לא היה חדש כלל. הרשימה אמנם היתה מורכבת מ-18 שמות — 10 נציגי הסקטור ה"פרטי" ו-8 אנשי הסקטור ההסתדרותי, נוסף על 3 נציגי השלטון. אולם ההרכב לא היה אלא הסחאה להמשכת המצב הקיים: השלטן יהיה יצחק רוקח, בעזרת הסדר פנימי עם אנשי השמאל והממשלה, לתועלת כל הצדדים המעוניינים. השאלה היתה רק: האם הוא מביא תועלת גם לפרדסנים עצמם?

הצורה בה פועל הסדר זה היא אחת ה-דוגמות המאלפות ביותר למהות המיבונה הכלכלי בישראל.

★ ★ ★

שאלת 150 חמודיונים

ב כל סיפורי-התעמולה שלהם, תיא-רו שלישי התפונים את עצמם כעסקנים אידיאליסטים, העושים ימים כלילות לטובת הכלל, ללא שום טובת-הנאה לעצמם. הם הצילו את הפרדסנות משפל הדרגה, אירגנו את השיווק, דאגו למחירים הוגנים והשליטו סדר ומשטר — עד שבא דובינר, המסית והמדיח, המשתדל להפוך את עגלת הת-פונים לצורך מטרתם אפלות.

הפרדסנים הלוחמים, שנמנעו מהתקפות אי-שיות, לא עשו דבר כדי להפריך תמונה תמימה ויפה זו. אמנם גינו את תאוות-הש-ררה של השליטים בענף, אולם הציבור ה-רחה נשאר נבוך. הוא לא הבין מדוע נדב-קים השליטים הקיימים בעקשנות אגדתית כזאת לכסאותיהם, מנהלים מלחמת-הגנה כה גואשת, עד כדי שימוש באמצעים מזוירים ביותר, כגון שימוש בכספי הפרדסנים ל-מימון תעמולתם.

פתרון התעלומה טמון במספר שטוט אחד: ענף הפרדסנות מכניס בשנה 100 מיליון ל"י. חומרי האריזה עולים כ-15 מיליון ל"י. 15 מיליון ל"י נוספות מוצאות על תובלה-ויל הסכומים הלא-האלה — קרוב ל-130 מיליון לירות בשנה — עוברים חת-דיהם של השליטים במועצה לשיווק פרי-הדר.

כסום זה עולה מדי שנה בשנה, עם הגי-

והי מנגינת-עצמאות חדשה! קרא בהתרגשות סרסון קשיש, בעל פנים אדומות. בחדר הגדול של המשרד בשדרות רוטשילד, תל-אביב, שררה דממה חגיגית. מפעם לפעם קרא המזכיר בשמו של פרדסן, ובשם המושבה אותה הוא מייצג. האיש קם, ניגש בצעדים כבדים לשולחן, חתם את חתימתו, ברצינות של שגריר ה-משתתף בחיבור מיסמך היסטורי.

בסך הכל חתמו 62 איש — איכרים קשוחיים וקשיי-עורף מ-22 מושבות בארץ. מזה שנים רבות לא התכנסה במדינה נצי-גות כה מקורית ובלתי-אמצעית של ציבור הפרדסנים.

היתה סיבה להתרגשות זו. כי ה-62 חת-מו על פניה רשמית אל שר-החקלאות, דרשו לבטל את הצעת חוק ההדרים ש-הוצעה על-ידי המועצה לשיווק פרי הדר, אשר המנהיגים המזכירים של הפרדסנות שמכו את ידיהם עליה. תחת זאת דרשו החותמים לקבל טיוטה אחרת, שתוגש על-ידם. היתה זאת כמעט מכת-המוות להצעת החוק שנולדה לפני למעלה משנה בחדרי-חדרים, ושנועדה לתת לקומץ אנשים מור-נים שלטון דיקטטורי על כל פרדסי יש-ראל (העולם הזה 1020).

★ ★ ★

סקרנה כסום המיני

א למזא נפלה ההצעה במקרה לידי כמה אנשים פקחיים, היתה הופכת ל-חוק המדינה. כמו עשרות הצעות-חוק אחרות, המתבטלות במטבחן של היועץ המש-פטי והורוסתל בשטח זה או אחר את חרות האזרח (ראה הניוון). היתה עוברת באופן שיגורתי ממוסד למוסד, מבלי שאיש יבין במה בדיוק המדובר. הכנסת היתה דנה בה, מבלי שרוב הח"כים המתוכחתי-יטרחו אף לקרואה. אחרי שהיתה נוצרת עוב-דה מוגמרת, היו הכל משלימים עם הדין, אולם מרד הפרדסנים תבע בפעם הרא-שונה בתולדות ישראל יתד כנגללי מכונה משומנת זו. במאבק עקשני, בעשרות רבות של אסיפות במושבות מרכזיות וגידיחות, הפך הקומץ לתנועה רצינית מאוד, שאי-אפשר היה לעבור עליה לסדר היום. שמות מצלצלים של בני שושלת הפרדסנים החתי-קים התחבבו עם שמות חדשים — בוקטר מנסיציונה עם רבקה זיו מתל-מונה, רפפורט מפתח-חקה עם דובינר הקאנארי, רפפורט מראשון-לציון עם רפיה, איש הסתדרות מר-חרדה, ולוטבאק הדתי מחיבת-ציון, פרקליטים ניתחו סעיף אחר סעיף של הצעת-החוק, גילו את סכנותיהם הסמויות.

פרדסנית זיו

ושולות וותיקות + שעות חדשים